

gemeente

we gaan verder met Ester.

even opruisen voor wie er vorige keer niet was, zoals ikzelf.

het leesrooster sloeg het eerste hoofdstuk over,

maar daar lezen we een #metoo verhaal avant la lettre.

koningin Wasti weigert als lustobject op een feestje te verschijnen.

moedige vrouw.

maar ze wordt verstoten door koning Ahasveros,

want stel je voor dat meer vrouwen het in de bol krijgen

en 'geen respect meer voor hun man zouden tonen'.

de hashtag wordt verboden,

er volgt repressie in plaats van bevrijding.

de schrijver noteert het met een impliciete kritiek.

het is misschien te 21e eeuws om Ester te lezen als een feministisch pamflet,

maar het verhaal draait om twee vrouwen,

Ester en Wasti, de mannen zijn bijfiguren.

goed om dat even in ons hoofd te houden.

men organiseert een nieuwe vleeskeuring voor de koning,

en zijn oog valt dan op Ester,

een weeskind van joodse afkomst,

met kennelijk de beste looks -

ik kan me in elk geval moeilijk voorstellen dat hij voor haar innerlijk ging,

maar dat zit bij haar ook goed.

precies die charme van haar is de sleutel tot de bevrijding van haar volk.

dat is aardig aan dit verhaal,

de zwarte en de lichte kant van de erotiek wordt er in verkend.

de bijbel komt me - op het hooglied na dan, mits niet symbolisch uitgelegd -

weleens wat seksloos voor.

als het een rol speelt, dan vaak een negatieve.

ja niet dat dat huwelijk van ester en ahasveros nou model staat

voor een gelijkwaardige, respectvolle omgang tussen geliefden.
het heeft meer weg van slavernij.
slavernij die niet alleen de vrouwen in de harem gold,
het wemelt in het boek ook van de eunuchen,
mannen van hun potentie, letterlijk: hun mogelijkheden, hun macht, waren
beroofd,
want zo was de koning zeker dat al de kinderen in de harem
zijn eigen nazaten waren,
en er niet het gevaar bestond dat een van zijn dienaren de macht over zou
nemen.
maar in die context van seksuele slavernij
wordt esthers aantrekkelijkheid een wapen van de Geest.
dan komt Haman het verhaal binnen.
een nazaat van Agag, zo wordt hij aangekondigd.
Agag, koning van de Amelekieten,
die Israel in de rug aanvielen in de woestijn.
dus de alarmbellen gaan hier gelijk af.
dat is hier dus aan de hand,
het volk loopt gevaar,
en Haman is er een van het soort
die liever mensen in de rug aanvalt dan face-to-face.
de aanval in de rug, dat is het soort kwaad
waar het joodse volk zo vaak slachtoffer van is geweest.
zoals Hannah Arendt dat 'de banaliteit van het kwaad noemde':
er is een kwade genius, Haman, Hitler,
en de rest loopt daar wat gedwee achteraan.
niet helemaal bewust van het kwaad,
of omdat er ook gewoon brood op de plank moet thuis,
wegkijken als het zo uitkomt,
en je hebt een repertoire van redelijk overtuigende argumenten
die je handelen rechtvaardigen.

zo gaat het ook nu.

ik weet niet hoe het u vergaat,
maar ik kan zo'n heel verhaal over een minderheid in het nauw,
die met slimmigheid probeert de machten te keren,
niet loszien van de hele kinderpardon-situatie.
en nou, het is bijzonder, dat die macht, die ester heeft,
via de zachte kant, het kietelen van de macht,
nog steeds werkt.
dat er zelfs een regeerakkoord door veranderd kan worden.
/ en tegelijk, het woord koehandel viel deze week ook.
het heen-en-weer schuiven met aantallen mensen,
dat we dan maar 500 ipv 750 vluchtelingen uit de kampen opnemen.
en je kunt niet zeggen: dat is de schuld van die.
je kunt niet een of twee nationale europese leiders de schuld geven,
je kunt niet een land onder de middellandse zee de schuld geven.
nouja, er zijn er natuurlijk die openlijk haat en tegenstelling voeden.
maar de macht van Haman, de macht van Agag,
verstrooit de verantwoordelijkheidsvraag vooral.
en dan wordt het kwaad in plaats van aanwijsbaar en hanteerbaar,
ongrijpbaar, vaag, overal en nergens aanwezig.
en kan iedereen de handen in onschuld wassen.
zeggen: wij hoeven toch niet het braafste jongetje van de klas te zijn.

wat het hele Kerkasiel heeft gedaan,
is de macht van Ester aantrekken.
want Ester berust niet in dat kwade plan,
dat de koning tekent in zijn machtswellust.
nu is het niet meer Haman zelf, het kwaad in Eigen Persoon,
maar de koning, die later geen idee heeft van de consequenties.
het kwaad krijgt een partnerschap, en zo wordt het verstrooid.
maar wat Ester dan doet is die rafels ontwarren,
en de koning straks wijzen op dat de blinde wet van Meden en Perzen
ook over haar gaat.
en pas als de macht doorkrijgt dat het over dit ene mens gaat,

en dat dat mens ook kostbaar individu is.
het is zuur dat het zo gaat,
dat een probleem pas erg is als het in de vorm een olijke jongen als Nemr
of een zelfbewuste studente als Hayarpi
in het blikveld komt.
het is soms het enige tegengif alleen
tegen regelingen, wetten, procedures,
die in ons land gelukkig wel zorgvuldig worden beoordeeld,
maar soms toch tegen je rechtvaardigheidsgevoel ingaan.

Ester krijgt, voordat het, spoiler alert, allemaal goed afloopt,
in het gedeelte dat we vandaag lezen een prachtige aanmoediging
van haar pleegvader Mordechai.
'misschien ben je juist koningin geworden
met het oog op een tijd als deze'.
het is u misschien al verteld
dat de Godsnaam niet valt in het hele boek Ester,
en mede daarom is betwist dat het boek in de canon is opgenomen
- aan christelijke zijde dan, voor joden is het vanzelfsprekend.
maar precies dat die godsnaam mist,
maakt Esters rol zo interessant.
want er komt hier niet even een donderwolk van een god uit de hemel waaien
die de goddelozen op de vlucht jaagt.
het ligt in handen van Ester,
en zij krijgt de overweging mee:
misschien ben je wel koningin
met het oog op een tijd als deze.

dat woordje misschien is mooi.
want teveel zie je dat mensen het zeker weten:
ik ben er hier-en-hier om.
dat wordt ook van je gevraagd tegenwoordig,
dat je smart en agile recht op je doel afgaat, resultaatgericht.

dat je weet wat je 'impact' is.
in dat al te zelfverzekerde mis ik
de ruimte voor het zoeken,
en dat 'je plek innemen', ontdekken wat je kunt betekenen voor je omgeving,
altijd een vrij onzeker proces is.

misschien is ook in het geloof een belangrijk woord.
je hoort het weleens,
dat mensen zeker weten
dat God dit gebruikt, mensen, gebeurtenissen, omstandigheden.
de schrijver van Ester is niet van dat soort.
God verbergt zich altijd in de gebeurtenissen, zelfs achteraf.

desalniettemin kun je zoeken
wat het nu, vandaag, betekent,
om als mens-met-de-anderen, om als schepsel van God,
je plaats in te nemen.
en om dat te ontdekken,
heb je soms anderen nodig,
een Mordechai, die als een volleerd coach je niet de oplossing geeft,
maar wel een zetje in de goede richting.

als ik naar mezelf kijk,
dan is het wel ongeveer zo gegaan met mijn -wat dan heet- 'roeping'.
geen engel naast mijn bed,
maar wel mensen in mijn omgeving,
die af en toe de hint gaven,
misschien ben je wel theoloog, predikant
met het oog op een tijd als deze.

maar niet alleen dominees worden geroepen.
jammer eigenlijk dat dat woord zo exclusief
voor mijn beroep wordt gebruikt.

(trouwens, dat woord beroep, daar zit het wel in,
mooier woord dan 'baan' of 'functie').

want je levensopdracht vinden, is voor iedereen zo'n zelfde proces.
misschien ben je wel verzorgende IG geworden
met het oog op een tijd als deze
- want jij hebt aandacht voor mensen
in een tijd dat dat onder druk staat

misschien zit je wel de rechtspraak of het bankwezen,
met het oog op een tijd als deze
- want jij neemt je geweten mee naar je werk,
in een tijd dat dat niet vanzelf spreekt

misschien ben je wel vader of moeder
met het oog op een tijd als deze
-want je wilt je kind geborgenheid geven
in een tijd dat er zoveel gebrokenheid is in gezinnen

misschien zit je wel in de kunsten
met het oog op een tijd als deze
-want je wilt schoonheid scheppen
in een tijd dat verschraling en verplattung de norm is

en misschien ben je wel gelovige
met het oog op een tijd als deze
-want je wilt ruimte houden voor het komen van God
in een tijd waarin zelfs Gods verborgen aanwezigheid lijkt uitgesloten

en misschien vind je zo, al zoekend, je levensopdracht.
al dat ge-misschien leidt bij Ester niet tot navelstaren, besluiteloosheid of
jobhoppen,
maar tot een weloverwogen doel:

dit moordplan ontmaskeren en ombuigen.
daarbij weet ze goed dat het levensgevaarlijk is,
maar dat boezemt haar geen angst in.
'moet ik omkomen, dan kom ik om'.
dat klinkt dramatisch,
en dat is het in haar geval ook.
maar speelt dat vooruitzicht van de dood
ook een rol bij het vinden van onze bedoeling en opdracht in het leven?

ik denk van wel,
in die zin dat de dood, je eindigheid,
maakt dat je leven niet vrijblijvend is,
dat je niet zomaar je tijd voorbij moet laten glijden.
als je met de wetenschap dat de dood komt,
vroeger of later,
een levensmissie, een opdracht kiest,
geef je je eigen leven en dat van anderen
glans en betekenis.
als je kiest om ergens voor te leven,
kan dat zo sterk worden,
dat het ook iets is 'om voor te sterven'.
de inzet voor het goede, op je werk of in de samenleving,
de kunst, je kinderen,
en 'misschien' wel je geloof,
dat wat je hier viert, wat heilig voor je is.
al die dingen kunnen je zo een richting geven,
dat voor jou de dood 'zijn prikkel verliest', om het met Paulus te zeggen,
want dan is het leven dat je gekregen hebt geen doolie boel.

ik wens je toe dat je iets hebt
of iets vindt
om voor te leven, te sterven,
en boven alles dat dat sterven voorlopig spreekwoordelijk blijft.

in de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest...